

Justitiedepartementet

Statskontoret
Box 8110
104 20 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att granska hanteringen av forensiska undersökningar i ärenden med häktade personer

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att utreda om och i så fall hur hanteringen av forensiska undersökningar kan förändras i syfte att bidra till kortare häktningstider. I uppdraget ingår att granska beställningarna av forensiska undersökningar och att kartlägga handläggningstiderna för undersökningarna i förundersökningar där den misstänkte är häktad samt att analysera vilka faktorer som påverkar handläggningstiderna.

Vidare ska Statskontoret vid behov lämna förslag på åtgärder som kan bidra till kortare handläggningstider för forensiska undersökningar i ärenden med häktade personer. Statskontoret ska redogöra för konsekvenserna av de förslag som lämnas, inklusive konsekvenser för handläggningstiderna i andra ärenden och finansiella konsekvenser.

I arbetet ska Statskontoret föra dialog med Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten inklusive Nationellt forensiskt centrum, Rättsmedicinalverket, Tullverket och Sveriges Advokatsamfund. Myndigheterna ska bistå med de underlag som krävs för att Statskontoret ska kunna utföra uppdraget. Statskontoret ska hålla Regeringskansliet (Justitiedepartementet) informerat under uppdragets genomförande. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 februari 2016.

Skälen för regeringens beslut

En förundersökning måste bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Detta är särskilt viktigt när en misstänkt är häktad, inte minst mot bakgrund av principen om att den som misstänks för brott ska betraktas som oskyldig så länge det inte finns en fällande dom.

Forensiska undersökningar i brottsutredningar utförs många gånger av Nationellt forensiskt centrum vid Polismyndigheten och av Rättsmedicinalverket, men undersökningar görs även vid t.ex. polisens forensiska sektioner och Tullverkets laboratorium. Den laborativa verksamheten vid de forensiska sektionerna ska dock på sikt överföras till Nationellt forensiskt centrum. Ofta kontaktas dessutom extern expertis för att hjälpa till i det forensiska arbetet. Forensiska undersökningar är en väsentlig del i brottsutredningar och kan många gånger leda till avgörande bevisning i en brottmålsrättegång. Sådana undersökningar kan bidra till att knyta en misstänkt till ett visst brott eller helt fria någon från misstankar. Att resultatet av undersökningarna är tillförlitligt är därför av allra största vikt.

Det har i olika sammanhang framförts att hanteringen av forensiska undersökningar kan vara en bidragande orsak till att häktningstider ibland blir omotiverat långa (se t.ex. Åklagarmyndighetens rapport Häktningstider och restriktioner, januari 2014 och JO:s beslut 2014-11-03, dnr 441-2014 och 2010-04-29, dnr 7171-2009). Det kan finnas flera tänkbara orsaker till att forensiska undersökningar riskerar att fördröja brottsutredningar. En orsak kan vara att de beställande myndigheterna inte är tillräckligt precisa i sina beställningar av de forensiska undersökningarna. Det kan t.ex. handla om att beställningen är otydlig i fråga om vad som ska undersökas, att det begärs fler undersökningar än vad utredningen motiverar, att tillräcklig information om t.ex. brottsplatsen inte ges till dem som ska utföra undersökningarna och att andra aktörer anlitas trots att samma sak kan göras inom ramen för den egna organisationen. En annan orsak kan vara att handläggningstiderna för att utföra de forensiska undersökningarna är alltför långa eller att det inte finns tillräckliga rutiner för hur förtursärenden ska prioriteras. En tredje orsak kan vara att samarbetet mellan beställaren och utföraren av de forensiska undersökningarna är bristfälligt, vilket kan leda till att ärenden fördröjs på ett omotiverat sätt. Det kan också finnas andra tänkbara orsaker. Det finns därför anledning att närmare utreda om och i så fall på vilket sätt hanteringen av forensiska undersökningar kan förändras i syfte att bidra till kortare häktningstider. Särskilt viktigt är det att identifiera om det finns situationer eller typfall där de forensiska undersökningarna i sig påverkar häktningstiderna på ett sätt som inte är motiverat.

På regeringens vägnar

Anders Ygeman

David Oredsson

Kopia till

Justitiedepartementet/PO, DOM och KRIM

Finansdepartementet/SKA S3

Domstolsverket

Åklagarmyndigheten

Polismyndigheten (inklusive Nationellt forensiskt centrum)

Brottsförebyggande rådet

Rättsmedicinalverket

Tullverket

Sveriges Advokatsamfund